

Dafydd Elis-Thomas AS

Y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth

11 Rhagfyr 2021

Annwyl Dafydd,

Ymchwiliad i ddatganoli darlledu

Mae'r Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu yn edrych ar a ddylid datganoli rheoleiddio darlledu i Gymru.

Ers i'r Comisiwn Silk 2014 ar Ddatganoli yng Nghymru gyhoeddi ei adroddiad ynghylch pwerau deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a oedd yn cynnwys pennod ar ddarlledu, bu nifer o newidiadau allweddol i'r gwaith o reoleiddio darlledu fel y mae'n berthnasol i Gymru. O gofio bod y dirwedd ddarlledu yn newid yn gyflym, wrth i arferion gwyllo a gwranddo addasu i'r argaeledd helaeth o gynnwys cyfryngau digidol, roedd y Pwyllgor yn teimlo'i bod yn briodol casglu tystiolaeth newydd.

Fel rhan o'n hymchwiliad, roeddwn yn gobeithio eich gwahodd i drafod y cwestiynau a ganlyn gyda'r Aelodau mewn cyfarfod o'r Pwyllgor. Fodd bynnag, bu'n rhaid i ni newid ein rhaglen waith yn sylweddol i wneud lle ar gyfer gwaith ar effaith y pandemig ar sefydliadau sydd yn ein cylch gwaith. Nid oes gennym amser bellach yn ystod y Senedd hon i wneud y gwaith hwn yn y ffordd yr oeddem wedi'i chynllunio.

Rydym wedi bod yn ymgynghori â'n rhanddeiliaid i weld os ydynt yn credu y dylai Cymru gael mwy o bwerau yn y maes hwn a sut y gellid cyflawni hynny.

Hoffwn gynnwys safbwynt Llywodraeth Cymru yn ein hadroddiad, felly byddwn yn ddiolchgar pe gallech ateb i roi gwybod i'r Pwyllgor:

Pa agweddau, os o gwbl, ar ddarlledu yng Nghymru ddylai gael eu datganoli, a sut fyddai hyn o fudd i Gymru a chynulleidfaoedd yng Nghymru. Mae'r meysydd y gallech fod am roi sylw iddynt efallai'n cynnwys:

- Y BBC, gan gynnwys ei lywodraethu a'i ariannu.
- S4C, gan gynnwys ei llywodraethu a'i hariannu.
- Darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus eraill (ITV, Channel 4 a Channel 5).
- Swyddogaethau rheoleiddio a gyflawnir gan Ofcom ar hyn o bryd.

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

✉ SeneddDGCh@senedd.cymru

☎ 0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

✉ SeneddCWLC@senedd.wales

☎ 0300 200 6565

- Gwasanaethau radio masnachol a radio cymunedol.
- Sut mae unrhyw newidiadau a gynigir yn cyd-fynd â'r newid i ddefnyddio cyfryngau digidol.
- Sut y byddai unrhyw newidiadau arfaethedig yn effeithio ar y sector cynhyrchu o ran y cyfryngau.

Yn ogystal, byddem yn ddiolchgar pe gallech nodi sut y dylid gwella darpariaeth y cyfryngau ar gyfer Cymru yn eich barn chi. Er mwyn bwrw ymlaen â'n hadroddiad, a fyddech cystal ag ymateb erbyn 15 Ionawr 2021.

Yn gywir,

Helen Mary Jones

Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref

Helen Mary Jones AS
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu

22 Ionawr 2021

Annwyl Helen,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 11 Rhagfyr 2020 ynglŷn â'ch ymholiad ynghylch datganoli darlledu.

Datganoli darlledu

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod o'r farn na ddylid datganoli darlledu nac unrhyw agweddau ar ddarlledu. Rydym yn cydnabod y newid sylfaenol yn y tirlun darlledu a pha mor gyflym mae arferion gwylwyr a'r cynnwys maent yn ei wyllo'n newid. Wrth i'r amgylchedd darlledu ac arloesi ym maes technoleg ddigidol barhau i ddatblygu'n gyflym, nid ydym yn credu y byddai'r system yn cael ei hatgyfnerthu ar hyn o bryd drwy rannu'r cyfrifoldeb cyffredinol am ddarlledu. Mae'r dull gweithredu yn y DU yn galluogi ystyried ar y cyd yr heriau sylweddol sy'n wynebu darlledwyr. Mae'n ategu cydgysylltu a chryfder o ran y ffordd mae atebion i faterion byd-eang yn cael eu nodi, a chysondeb rhwng y rhai sy'n gweithredu ar draws y pedair gwlad. Mae cadw'r cyfrifoldeb ar lefel y DU hefyd yn rhoi rhagor o sefydlogrwydd ariannol, gan nad oes unrhyw sicrwydd y byddai cyllidebau'n cael eu trosglwyddo ochr yn ochr â chyfrifoldebau.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pwysigrwydd darlledu i Gymru. Mae'r rôl hollbwysig y mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn ei chwarae wrth hysbysu, diddanu, addysgu a chreu dinasyddiaeth ddiwylliannol gyffredin wedi bod yn arbennig o amlwg yn ystod pandemig COVID-19. Mae darlledwyr hefyd yn gwneud cyfraniad hanfodol at dwf ein diwydiannau creadigol ac economi Cymru, gan gynnal y gwaith o ddatblygu ein cynnwys yng Nghymru gan ein cwmnïau cynhyrchu annibynnol. Yn ogystal, mae darlledu effeithiol yn hanfodol i ddatganoli a chynnal a chynyddu'r Gymraeg.

Rydym yn glir, felly, er y dylai Llywodraeth y DU barhau i fod yn gyfrifol am y gwaith cyffredinol o reoleiddio darlledu, nid yw hyn yn golygu na ddylai fod rhagor o atebolrwydd i

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Dafydd.Elis-Thomas@llyw.cymru
Correspondence.Dafydd.Elis-Thomas@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Gymru. Rhaid i lais Cymru fod yn gryf ac yn gymhellol mewn unrhyw ddadl ar faterion darlledu fel y gallwn ddiogelu, cynnal a hyrwyddo buddiannau diwylliannol, ieithyddol, cymdeithasol, economaidd a democrataidd Cymru ymhellach.

Gwelwyd datblygiadau sylweddol yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae Siarter bresennol y BBC, o ganlyniad i gynnwys Llywodraeth Cymru ym mhroses y Siarter, yn rhoi diben cyhoeddus llawer cryfach i'r BBC adlewyrchu, cynrychioli a gwasanaethu cymunedau amrywiol Cymru, ac mae'n gwneud y BBC yn fwy atebol i'r Senedd. O ganlyniad, mae gan Lywodraeth Cymru rôl uniongyrchol yn y broses o benodi Cyfarwyddwr Anweithredol ar gyfer Cymru i Fwrdd unedol y BBC. Mae penodi aelod dros Gymru i Fwrdd Ofcom yn 2019 gan Lywodraeth Cymru yn rhoi llais i Gymru ar brif Fwrdd Ofcom am y tro cyntaf, ac yn gwella gallu'r Bwrdd i gynrychioli lleisiau pobl yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i gael ei chynrychioli ar banel dethol aelodau Bwrdd Unedol S4C. O ystyried arwyddocâd darlledu i'n hamgylchiadau ar ôl datganoli, rhaid inni gynnal y momentwm ac adeiladu ar y datblygiadau hyn.

Mae'n amlwg bod strwythurau darlledu'n mynd drwy esblygiad sylfaenol. Mae dogfen ymgynghori Ofcom Sgrîn Fach: Trafodaeth Fawr, a gafodd ei chyhoeddi ym mis Rhagfyr, yn tynnu sylw at lawer o'r heriau sy'n wynebu Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, ynghyd ag opsiynau ar gyfer moderneiddio'r fframwaith presennol. Rhaid inni sefydlu strwythurau sy'n rhoi llais digonol i Gymru yn y datblygiadau hyn, fel y gallwn chwarae rhan ragweithiol yn y ddadl hon a sicrhau bod unrhyw newidiadau a gynigir i'r trefniadau rheoleiddio presennol yn diogelu ac yn gwasanaethu buddiannau gorau pobl Cymru.

Wrth i'r Llywodraeth ymateb i ddatblygiadau allweddol sydd ar y gweill, byddwn yn ceisio dylanwadu ar drefniadau llywodraethu a hyrwyddo buddiannau Cymru. Mae hyn yn cynnwys ein hymateb i'r ymgynghoriad Sgrîn Fach: Trafodaeth Fawr eleni ac ystyried amgylchiadau Cymru fel rhan o unrhyw newidiadau arfaethedig cysylltiedig i ddeddfwriaeth a threfniadau rheoleiddio. Bydd Arolygiad canol-Siarter y BBC yn 2023, diwedd y cyfnod trwyddedu presennol ar gyfer Sianelau 3, 4 a 5 yn 2024 a datblygiadau sy'n ymwneud ag ariannu darlledwyr fel trafodaethau am fodolau busnes newydd ac am ddyfodol ffi'r drwydded deledu hefyd yn hynod bwysig i'r gwaith o ddarparu gwasanaethau ar gyfer Cymru. Gyda darlledwyr yn wynebu toriadau sylweddol i gyllidebau a refeniw, mae perygl y bydd ystyriaethau economaidd yn cael blaenoriaeth dros gynnwys ac ystyriaethau polisi, gan beryglu gallu Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i ddeall, cynrychioli a mynd i'r afael â buddiannau Cymru.

Mae sefydlu Cymru Greadigol yn 2020 wedi creu cyfle i adeiladu ar ein perthynas ar draws y pedair gwlad ac â'n rhanddeiliaid wrth ymdrin â materion darlledu, gyda pholisïau ar gyfer y cyfryngau a swyddogaethau datblygu'r sector sgrin wedi'u hymgorffori yn ei strwythur. Un o rolau allweddol Cymru Greadigol yw datblygu deialog gadarnhaol ac adeiladol gyda swyddogion yn Llywodraeth y DU a'r gwledydd datganoledig ynghylch materion allweddol sy'n ymwneud â darlledu, er mwyn sicrhau bod yn DU yn fwy atebol i Gymru wrth iddynt wneud penderfyniadau polisi. Bydd hyn yn cefnogi dull cydlynol ar gyfer cynyddu ymwybyddiaeth o anghenion Cymru ar lefel y DU. Mae Cymru Greadigol hefyd yn adeiladu ar y berthynas dda sydd gan Lywodraeth Cymru â'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru, ac mae'n archwilio opsiynau ar gyfer datblygu Memoranda Cyd-ddealltwriaeth i helpu i sicrhau bod gweithgareddau Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn arwain at y manteision economaidd, diwylliannol, ieithyddol, cymdeithasol a democrataidd mwyaf posibl i Gymru.

Byddwn yn parhau i weithio'n agos gydag Ofcom i ystyried yn fwy uniongyrchol ofynion ac anghenion pobl Cymru. Cyn bo hir byddwn yn ysgrifennu at y Senedd ynghylch cyfleoedd i gryfhau'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gydag Ofcom fel rhan o'r adolygiad arfaethedig o'r ddogfen.

Darpariaeth yn y cyfryngau ar gyfer Cymru

Mae darlledwyr yng Nghymru yn chwarae rhan hanfodol yn y gwaith o ddarparu newyddion. O ystyried seilwaith cynhenid cymharol wan Cymru ar gyfer newyddion drwy gyfryngau print, ynghyd â diffyg sylw sylweddol yng nghyfryngau'r DU, mae gorddibyniaeth ar wasanaethau newyddion teledu yng Nghymru o'i chymharu â rhannau eraill o'r DU. Mae'r adroddiad *Cyfryngau'r Genedl: Cymru*, yn dangos mai'r sianelu teledu BBC One ac ITV Wales yw'r ffynonellau mwyaf poblogaidd i bobl Cymru.

Fel y nodwyd yn fy ymateb diweddar i'ch llythyr dyddiedig 11 Rhagfyr ynghylch cefnogi'r cyfryngau newyddion, mae adborth rhanddeiliaid o drafodaethau â Chymru Greadigol ar y mater hwn wedi tynnu sylw at broblemau sy'n ymwneud â diffyg ffynonellau newyddion ac enghreifftiau o gamgynrychioli amgylchiadau Cymru.

Mae'n hanfodol bod Cymru yn cael ei chyfran deg o sylw yn y newyddion gan ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus a bod ein hiaith, ein diwylliant, ein hunaniaeth a'n gwleidyddiaeth unigryw'n cael digon o amlygrwydd. Dylid cymryd camau i ddiogelu gwasanaethau newyddion presennol, cynyddu'r ddarpariaeth ar gyfer newyddion am Gymru lle bo modd, a sicrhau bod cyd-destun Cymru yn cael ei gynrychioli'n gywir mewn adroddiadau newyddion ledled y DU.

Yn gywir,

Yr Arglwydd Elis-Thomas AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Culture, Sport and Tourism